

Slikovnica kao poticaj za jezični razvoj

Lukačin, Ana

Undergraduate thesis / Završni rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Teacher Education / Sveučilište u Zagrebu, Učiteljski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:147:347719>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-28**

Repository / Repozitorij:

[University of Zagreb Faculty of Teacher Education - Digital repository](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA ODGOJITELJSKI STUDIJ

Ana Lukačin

SLIKOVNICA KAO POTICAJ ZA JEZIČNI RAZVOJ

Završni rad

Petrinja, srpanj 2024.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA ODGOJITELJSKI STUDIJ

Ana Lukačin

SLIKOVNICA KAO POTICAJ ZA JEZIČNI RAZVOJ

Završni rad

Mentor rada:

izv. prof. dr. sc. Katarina Aladrović Slovaček

Petrinja, srpanj 2024.

SADRŽAJ

SAŽETAK	1
SUMMARY	2
1. UVOD	3
2. SLIKOVNICA	4
2.1. <i>Vrste slikovnica</i>	5
2.2. <i>Funkcija slikovnice u jezičnome razvoju</i>	8
3. KARAKTERISTIKE GOVORNOGA RAZVOJA	9
3.1. <i>Uloga odgojitelja u razvoju govora</i>	11
3.2. <i>Uloga okruženja u jezičnome razvoju</i>	12
4. ISTRAŽIVANJE	15
4.1. <i>Cilj i problemi istraživanja</i>	15
4.2. <i>Opis uzorka i instrumenta istraživanja</i>	15
4.3. <i>Rezultati istraživanja</i>	16
5. ZAKLJUČAK	28
6. LITERATURA	29
7. POPIS SLIKA, GRAFIKONA I TABLICA	32

ZAHVALA

Ovim putem želim se zahvaliti mentorici na pomoći i savjetima oko pisanja završnoga rada. Također, želim se zahvaliti cijeloj obitelji, prvenstveno mužu i djeci koja su imala razumijevanja za sve moje fakultetske obveze i svima koji su vjerovali u mene. Hvala i mojoj kolegici koja je uvijek bila spremna pomoći, dati savjet i pružiti utjehu kada je bilo potrebno.

SAŽETAK

Slikovnica je prva knjiga s kojom se dijete susreće, a obogaćena je ilustracijama i tekстом. Čitanje slikovnica potiče kod djece razvoj govora, mašte, kreativnosti i pamćenja. Osim toga, stvara se i povezanost između roditelja i djeteta, odnosno odgojitelja i djeteta.

U teorijskome dijelu ovoga rada govori se općenito o slikovnici, vrstama slikovnica i funkcijama slikovnica u jezičnome razvoju djece. Da bi slikovnica poticala razvoj govora, spoznaje i emocija, ona mora biti primjerena djetetovoj dobi i interesima. Nadalje, govori se o karakteristikama govornoga razvoja i ulozi odgojitelja i okruženja u jezičnome razvoju. Potrebno je osigurati poticajno okruženje koje će djecu poticati na istraživanje i otkrivanje, kao i na međusobnu suradnju.

U istraživačkom dijelu rada provedeno je istraživanje pet slikovnica namijenjenih djeci do 2. godine života. Istraživanje je provedeno u programu Screenshot Engine, a istraživalo se koji je broj riječi i rečenica u pojedinim slikovnicama te koje su najčešće imenice, glagoli i pridjevi. Rezultati istraživanja pokazuju da slikovnica „Medo Bruno u vrtiću“ ima najveći prosječni broj riječi u rečenici, ali najmanji ukupan broj riječi. S druge strane, slikovnica „Što radi Pino?“ ima najmanji prosječni broj riječi u rečenici, ali najveći broj rečenica. Najveći broj riječi, imenica, glagola i pridjeva ima slikovnica „Miffy na snijegu“. Od imenica se najviše pojavljuju vlastite imenice, a od glagola, najčešći je glagol *biti*. Što se tiče pridjeva, oni se pojavljuju u manjoj mjeri. Svi dobiveni podatci prikazani su u tablicama.

Ključne riječi: slikovnica, jezični razvoj, vrste slikovnica, odgojitelj, okruženje

SUMMARY

The picture book is the first book a child encounters, and it is enriched with illustrations and text. Reading picture books encourages the development of speech, imagination, creativity and memory in children. In addition, a connection is created between parent and child, that is, educator and child.

In the theoretical part of this paper, we talk about picture books in general, the types of picture books and the functions of picture books in children's linguistic development. In order for the picture book to encourage the development of speech, cognition and emotions, it must be appropriate for the child's age and interests. Furthermore, the characteristics of speech development and the role of educators and the environment in language development are discussed. It is necessary to provide a stimulating environment that will encourage children to research and discover, as well as mutual cooperation.

In the research part of the work, a study of five picture books intended for children up to 2 years of age was carried out. The research was conducted in the Sketch Engine program, and the number of words and sentences in individual picture books was investigated, and which nouns, verbs and adjectives are most common. The research results show that the picture book „Medo Bruno u vrtiću“ has the highest average number of words in a sentence, but the lowest total number of words. On the other hand, the picture book „Što radi Pino?“ has the lowest average number of words per sentence, but the highest number of sentences. The picture book „Miffy na snijegu“ has the largest number of words, nouns, verbs and adjectives. Of the nouns, proper nouns appear the most, and of the verbs, the most common is the verb to be. As for adjectives, they appear to a lesser extent. All obtained data are presented in tables.

Key words: picture book, language development, types of picture books, educator, environment

1. UVOD

Slikovnice su knjige namijenjene djeci, a sastoje se od slike i teksta. To su prve knjige s kojima se dijete susreće. Čitanjem kod djeteta stvaramo osjećaj bliskosti i povezanosti. Dijete u početku prati samo ilustracije, a kasnije počinje uočavati slova i riječi što utječe na razvoj predčitačkih vještina. Kod odabira slikovnica treba paziti na njezinu edukativnu vrijednost kao i primjerenost djetetovoj dobi.

Za ovu temu odlučila sam se prvenstveno jer jako volim čitati slikovnice, istraživati koje su nove slikovnice na tržištu i o kojim sve temama govore. Ljubav prema čitanju uspjela sam prenijeti na sina, sada sedmogodišnje dijete koje je od rođenja bilo okruženo raznim slikovnicama koje smo svakodnevno čitali i listali. S vremenom je i sam počeo listati slikovnice i pokazivati gdje se nalazi pojedini pojam da bi nakon nekog vremena počeo stvarati svoje priče opisujući ilustracije. Primijetila sam da je takvo okruženje u kojem je moje dijete odrastalo utjecalo na njegov jezični razvoj.

Smatram kako su slikovnice jako dobar poticaj za jezični razvoj kod djece jer omogućuju da ih djeca čitaju i interpretiraju na svoj način. Važno je da su kvalitetne, da pomažu djetetu otkriti jedan svijet, da potiču razvoj pamćenja, mašte i kreativnosti te da obogaćuju djetetov vokabular.

Dakle, „slikovnica pred djecom i odraslima otvara mnoštvo vrlo životnih tema koje uključuju iskustva u obitelji, školi i na svim pozornicama stvarnoga, svakodnevnog života“ (Zalar, Boštjančić, Schlosser, 2008: 5).

2. SLIKOVNICA

Čitajući literaturu za pisanje ovog rada primijetila sam kako ne postoji jedna definicija slikovnice, ali mnogi autori se slažu da je slikovnica prva knjiga s kojom se dijete susreće. Ona je zbir malenih slika pa otuda i sam naziv *slikovnica*.

Već od rođenja djetetu možemo listati i čitati slikovnice, a pozornost treba obratiti na kvalitetu slikovnica. Kvalitetna slikovnica znači da je primjerena djetetovoj dobi, da ima primjeren tekst i ilustracije. Upravo su ilustracije te koje pomažu djeci u shvaćanju radnje. „Ilustracija određuje slikovnicu i daje joj karakter“ (Hlevnjak, 2000: 7). Hlevnjak (2000) dalje navodi kako slika pojačava ugođaj teksta te da se putem ilustracije djeca uče apstraktnom razmišljanju i usvajaju simbole kao sažetke ideja. Ilustrator je kreator-interpretator koji napisani tekst treba protumačiti na svoj način i prikazati ga ilustracijom. Važno je da ilustrator ne zatvori granice svojim interpretacijama, već da ostavi mjesta publici da sami stvore svoju sliku, ilustraciju. (Hlevnjak, 2000).

Mnogi roditelji će se zapitati kako izabrati kvalitetnu slikovnicu za svoje dijete. Na većini slikovnica nalazi se naslov, ime autora i ilustratora, ali postoje i slikovnice na kojima se nalazi samo naslov. Ne postojanje autora prema Martinović i Stričević (2011: 58) dovodi u pitanje podrijetlo i kvalitetu slikovnice jer autori su ti koji snose odgovornost i jamče kvalitetu slikovnice. Slikovnice na kojima je navedena dob kojoj su namijenjene roditeljima može olakšati izbor, ali to opet ne znači da je slikovnica kvalitetna i da će se svidjeti djetetu. Iz svega navedenog treba imati na umu da je svako dijete jedinstveno i posebno na svoj način te mu je „potrebna slikovnica koja će biti u skladu s njegovim potrebama i iskustvom, treba pratiti i podupirati njegov razvoj, odgovoriti na njegove trenutne, ali i specifične potrebe i interese.“

Prema autorima Crnković i Težak (2002) slikovnica je kombinacija likovnog i književnog izraza. Teško je odrediti koji je segment važniji, ali svakako treba imati na umu da ne postoje slikovnice bez ilustracija. Ilustracija je ta koja kod djeteta potiče razvoj mašte i kreativnosti jer istu ilustraciju djeca mogu opisati na različite načine. Dijete u početku slikovnice „čita“ kroz ilustracije i zato je važno da one budu umjetnička transpozicija bića, predmeta i pojava iz života. „Bolje su i obične fotografije životinja, ljudi i vozila nego crteži i slike koje oponašanjem daju samo lažni privid

nečeg kreativnog, umjetničkog, a u biti su loša zanatska konfekcija“ (Diklić, Težak, Zalar, 1996: 344).

Ilustracije kod djece potiču razvoj mašte i kreativnosti i pridonose razvoju dječjeg likovnog stvaralaštva. Kod odabira ilustracija Balić-Šimrak i Narančić Kovač (2011) ističu kako je „djetetu potrebno ponuditi slikovnice s likovno vrijednim ilustracijama čija su obilježja: stilska pročišćenost, harmonija i ritam boja, jedinstvena kompozicija koja vodi dijete kroz radnju te mu omogućuje vizualno istraživanje detalja i skrivenih poruka“ (Balić-Šimrak, Narančić Kovač, 2011: 11). Kvalitetne ilustracije omogućit će djetetu da razmisli o pročitanome i navesti ga na razmišljanje jer kao što navodi Majhut (2014) čitatelj/gledatelj bez ilustracije ne može shvatiti cjelovito značenje slikovnice. Ovisno o dobi djeteta, mijenja se odnos ilustracija i teksta u slikovnicama pa će tako ilustracije u slikovnicama za djecu najmlađe dobi biti u prvom planu, dok će u slikovnicama za stariju djecu ilustracija svoju informativnu funkciju zamjenjivati estetskom funkcijom. Važno je da tekst u slikovnicama bude smislen i zanimljiv, a slova dovoljno velika.

2.1. Vrste slikovnica

Postoje različite vrste slikovnica koje su podijeljene prema kriterijima pojedinih autora. Diklić, Težak i Zalar (1996) slikovnice su podijelili na slikovnice spoznajnog tipa koje pružaju znanje iz života i prirode i slikovnice poetskog tipa koje djeci ne daju precizna znanja, već djeluju na maštu i ukus. Kao primjer slikovnica poetskog tipa navode dječje pjesmice, bajke, basne i priče. Crnković i Težak (2002) slikovnice su podijelili na poučne i umjetničke, dok su Majhut i Zalar (2010) napravili cjelovitu podjelu. „S obzirom na udio teksta, slikovnice mogu biti: bez riječi, s minimalnim tekstom, piktografske, u stihovima ili prozi; s obzirom na formu: *leporello*, *pop-up*, nepoderive, slikovnice-igračke, multimedijske slikovnice i dr.; s obzirom na strukturu izlaganja: narativne, tematske; s obzirom na sadržaj: o slovima, životinjama, svakodnevnom životu, igrama, fantastične; s obzirom na sudjelovanje konzumenta: one kojima se dijete samostalno služi, one u kojima je potrebna asistencija odrasloga, interaktivne slikovnice; s obzirom na likovnu tehniku: fotografske, lutkarske, slikovnice stvarnih dječjih crteža i crteža umjetnika, strip slikovnice i dr.“ (Majhut, Zalar, 2010: 84).

Prema navedenoj podjeli u svojem dosadašnjem radu primijetila sam kako su najzastupljenije bile slikovnice s obzirom na sadržaj, i to slikovnice o životinjama te slikovnice s obzirom na udio teksta. Smatram kako bi se i druge vrste slikovnica trebalo više nuditi djeci predškolske dobi kako bi se utjecalo na njihov cjelokupni razvoj i kako bi djeca imala priliku upoznati bogatstvo sadržaja koji se nudi.

Leporello je, primjerice, slikovnica koja svojim izgledom podsjećaju na harmoniku gdje svaki dio izgleda kao jedna cjelina.

Slika 1 – leporello slikovnica, slika preuzeta s <https://www.xxxlesnina.hr/p/platnena-slikovnica-003030006602>

Pop-up slikovnice djeci su zanimljive jer su drugačije od ostalih, nazovimo ih, klasičnih slikovnica. Njihova glavna karakteristika je trodimenzionalnost koja ih djeci čini privlačnima.

Slika 2 – pop-up slikovnica

Nepoderive slikovnice idealne su za djecu svih dobnih skupina jer su najčešće izrađene od platnenog materijala koji djeca ne mogu potrgati.

U novije vrijeme javljaju se tzv. *tihe knjige* izrađene od materijala različitih tekstura. Tematika ovih slikovnica može biti različita, a njima se uglavnom potiče razvoj fine motorike i okulomotorike. Svi materijali su ručno šivani i prilagođavaju se dobnoj skupini pa će se tako u tihoj knjizi naći zadatci kopčanja gumbi, kvačica, patent zatvarača, čičaka, provlačenja i vezanja vezica i drugo.

Slika 3 – tiha knjiga (vlastita izrada)

Postoji još jedna vrsta slikovnica o kojima se u zadnje vrijeme sve više govori, a to je problemska slikovnica za koju Majhut i Zalar (2010) kažu da govore o temama o kojima se prije nije smjelo govoriti. Najčešće teme problemskih slikovnica su emocije, odnosi u obitelji i društvu te zdravlje. Ova vrsta slikovnica sve se više koristi u radu s djecom jer pomaže djetetu da se prepozna u određenoj situaciji i pomaže mu da samo dođe do načina rješavanja neke situacije bez da se osjeća da mu je netko nešto nametnuo. Također, pomaže i roditeljima i odgojiteljima jer se na kraju problemskih situacija nalaze savjeti kako pomoći djetetu u određenoj situaciji. Važno je prepoznati koji problem muči dijete, pronaći odgovarajući slikovnicu i potaknuti ga na razmišljanje.

Slika 4 – problemska slikovnica

2.2. Funkcija slikovnice u jezičnome razvoju

Postoji nekoliko funkcija slikovnice, a Čačko (2000) ih dijeli na: informacijsko-odgojnu funkciju, spoznajnu, iskustvenu, estetsku i zabavnu funkciju.

U informacijsko-odgojnoj funkciji dijete u slikovnicama traži odgovore na pitanja koja ga zanimaju i uočava kako je knjiga izvor znanja i informacija. Spoznajna funkcija djetetu pomaže da provjeri informacije koje ima o pojedinim stvarima i pojavama, a iskustvena funkcija potaknut će razgovor između roditelja i djeteta gdje će roditelj imati priliku prenijeti znanja i iskustva iz vremena svog djetinjstva. Kako svi volimo posegnuti za nečim lijepim, tako je važna i estetska funkcija slikovnice koja kod djeteta razvija osjećaj ljepote, dok će zabavna funkcija kod djeteta stvarati poticaj za čitanje. Ukoliko je knjiga koju čitamo djetetu dosadna, ono će gubiti volju za čitanjem (Čačko, 2000).

Postoji još jedna funkcija slikovnice, govorno-jezična, o čemu su pisale Martinović i Stričević. „Govorno-jezična funkcija slikovnica potiče i podupire razvoj fonemske i fonološke osviještenosti, djetetov morfološki i sintaktički razvoj, usvajanje i bogaćenje rječnika, upoznavanje karakteristika teksta i načina njegova funkcioniranja te drugih predčitačkih vještina“ (Martinović, Stričević, 2011: 53). To znači da kada dijete razumije tekst imat će potrebu razgovarati s drugim osobama, sudjelovati u raspravama i koristiti nove riječi koje je steklo slušanjem i čitanjem slikovnica.

Svaka od navedenih funkcija izuzetno je važna i sve su funkcije povezane te utječu na određeni aspekt dječjeg razvoja.

3. KARAKTERISTIKE GOVORNOGA RAZVOJA

Prema Hrvatskom jezičnom portalu postoji nekoliko definicija govora, a jedna od njih je da je govor prirodna sposobnost čovjeka da se sporazumijeva, šalje poruke pomoću glasova koji oblikuju riječi i rečenice. Najvažnija funkcija govora je komunikacija. Govor se razvija postepeno, a dijeli se na predverbalnu i verbalnu fazu razvoja. „Najintenzivniji razvoj jezika i govora događa se u prve tri godine života, kada dijete prođe faze od prvog krika, glasanja, do kompetentne participacije u razgovoru u kojem govorom može izraziti svoje potrebe, osjećaje, stavove, boriti se za sebe, utjecati na druge“ (Mesec, 2010: 8).

Predverbalna faza počinje rođenjem i traje do pojave prve smislene riječi, ali može se naći i podatak da traje do pojave prvih rečenica. U fazi kričanja koja počinje rođenjem i traje do drugog mjeseca dijete se glasa plakanjem i kričanjem. Iako nas dijete ne razumije, važno je da mu pričamo od prvog dana jer to utječe na njegovo govorni razvoj. Nakon faze kričanja dolazi do faze gukanja u kojoj dijete spontano proizvodi zvukove. Gukanje je, kako navode Starc i sur. (2004), povezano s osjećajem ugone, a mijenja se pod utjecajem okoline. Česta reakcija okoline na gukanje potiče dijete da još više guče. Čudina-Obradović (2008) savjetuje na koji način možemo poticati djetetovo gukanje. Jedan od načina je oponašati i ponavljati djetetov govor, tj. glasove čime će dijete biti potaknuto na proizvodnju novih glasova. Već u ovom razdoblju dijete započinje naizmjeničnu komunikaciju u kojoj ono šuti dok mi pričamo i obrnuto. Dalje navodi kako svaki djetetov slog možemo pretvarati u riječi, npr. kada dijete govori ma-ma-ma, mi na to možemo reći: „Da, ja sam tvoja mama.“

U trećoj fazi javlja se „slogovno glasanje (baaa, maaa, taaa) koje kasnije prelazi u slogovno brbljanje. Taj period je od ogromnog značenja u govornom razvoju, jer se ostvaruje spajanje odvojenih glasova u glasovne sekvence na temelju kojih se gradi govor“ (Posokhova, 1999: 18-19). Čudina-Obradović (2008) ističe da iako dijete još ne može govoriti, može puno razumjeti pa je zato važno u ovo razdoblje djetetu opisivati sve što radimo. Prilikom čitanja slikovnica djetetu ćemo imenovati predmete koje se nalaze na slici, a kada dijete pokaže interes za nekim predmetom mi ćemo ga dodatno opisati.

U posljednjoj fazi predverbalnog razdoblja javlja se slogovno brbljanje gdje prema Posokhovoj (1999) glasovi dječjeg brbljanja počinju podsjećati na prave glasove materinskog jezika. Dijete priča, tj. brblja u igri i u prisustvu odraslih te počinje spajati različite slogove. Čudina-Obradović (2008) ističe kako i dalje treba raditi sve što smo radili, samo sve igre podignuti na višu razinu. Kod čitanja slikovnica djetetu ćemo postavljati pitanja gdje se nalazi pojedini predmet što će ono s vremenom početi i pokazivati. „To je važan početak razumijevanja što je to knjiga, razvijanja rječnika i buduće pismenosti“ (Čudina-Obradović, 2008: 64).

Pojavom prvih riječi počinje verbalno razdoblje koje prema većini autora počinje između 12. i 18. mjeseca djetetova života. Prve riječi koje dijete koristi su holofraze, najčešće dvosložne riječi gdje jedna riječ označava cijelu rečenicu. Djetetov govor neprestano se razvija pa tako krajem druge godine dijete oblikuje svoju prvu rečenicu čime započinje razdoblje usvajanja gramatike i napredovanja u razvoju govora. Iz godine u godinu djetetov govor se sve više obogaćuje i usavršava, a u godini pred polazak u školu dijete „ima dobar izgovor i gramatički se ispravno služi govorom“ (Starč. i sur. 2004: 158). Od velike je važnosti s djecom razgovarati i odgovarati na njihova pitanja čime dolazi do razvoja spoznaje i obogaćivanja vokabulara. Treba imati na umu da dijete u prvim godinama života puno više riječi razumije, nego što ih koristi i ne zaboraviti da je svako dijete individua.

Djetetov govor u verbalnom razdoblju možemo poticati na različite načine. Prema Čudini-Obradović (2008) jedan od njih je pričanje priča za koje je bolje da dolaze iz usta živih ljudi, nego da izviru iz teksta i slike u slikovnici. Na taj će se način poticati razvoj djetetove pozornosti na slušanje riječi i glasova. S obzirom na to da je priče potrebno prilagoditi djetetovim osobinama, u pričanje možemo uključiti rekvizite što i djecu kasnije može potaknuti na pričanje priče.

Osim pričanja priča od velike je važnosti s djecom igrati i razne jezične igre kojima se potiče razvoj govora. "Dijete u igri upoznaje svijet oko sebe te je igra važna karika u procesu i prve i one druge socijalizacije koja se događa u kontaktu s vršnjacima" (Aladrović Slovaček, 2018: 7). Jezične igre djetetu će omogućiti bogaćenje vokabulara, shvaćanje veza slovo – glas i slovo – riječ, poticati ih na slobodno izražavanje i formiranje izgovora djeteta. Prednost jezičnih igara je što se mogu igrati u bilo kojem trenutku i na bilo kojem mjestu. Osim toga, većina jezičnih igara ne zahtjeva velike troškove i mogu se izraditi s materijalom koji nađemo u svojoj okolini. Za izradu

jezičnih igara najčešće je potreban karton i malo mašte, a mogu se igrati individualno ili u skupini. Pravila je potrebno prilagoditi djeci i njihovim razvojnim karakteristikama.

3.1. Uloga odgojitelja u razvoju govora

Govor se ne uči samo govoreći, već i slušajući. „Uspostavljanje komunikacije između odgajatelja i djeteta temelji se na stvaranju socio-emocionalne veze. Ona se razvija kroz svakodnevne praktične aktivnosti odgajatelja i djeteta“ (Petrović-Sočo 1997: 12). Djeca u predškolskoj dobi vrlo brzo uče nove riječi pa je iz tog razloga, kako navode Peti-Stantić i Velički (2009), na odgojiteljima velika odgovornost uvođenja djeteta u govor i poticanja djeteta na govor sa svim vrednotama govorenog jezika. Da bi odgojitelj bio govorni uzor djetetu treba govoriti jasno i razumljivo kako bi ga djeca mogla pratiti i razumjeti što govori. Odgojitelj svojom komunikacijom utječe na proširivanje vokabulara, a pažnju treba obratiti na pravilan izgovor riječi i zvukova kako bi djeca mogla usvojiti ispravne jezične obrasce. S obzirom na to da djeca uče oponašajući od velike je važnosti način na koji se odgojitelj izražava i koje riječi koristi u komunikaciji s djecom i odraslima. Aktivna komunikacija, postavljanje pitanja, slušanje djetetovih odgovora i razgovora o različitim temama pomaže u razvoju djetetovih komunikacijskih vještina i samopouzdanja u izražavanju. U trenutku kada dijete napravi jezičnu pogrešku, odgojitelj će ga ispraviti bez kritiziranja na način da djetetov odgovor ponovi na ispravan način.

Prema Velički (2009) dijete se treba osjećati prihvaćeno i voljeno kako bi se moglo razvijati u svakom pogledu, kao i u pogledu govora. Treba im dati priliku da govore i da izražavaju svoja mišljenja, a da bi se to ostvarilo, odgojitelj treba dijete poštivati i ne nametati svoje stavove. To će biti moguće u suvremenom pristupu odgoju u kojem je dijete u središtu odgojno-obrazovnog procesa, a do informacija dolazi istraživanjem. Odgojitelj na temelju promatranja djece u aktivnostima uočava njihove interese, nudi im različite poticaje koji potiču komunikaciju i razvoj govora.

Posokhova (1999) savjetuje da je dobro uvoditi vježbe koje istodobno stimuliraju više funkcija pa i govor. Jedna od tih vježbi je učenje dječje poezije, ali ne na način da djeca uče napamet stihove čije riječi uopće ne razumiju, već da se stihovi sastoje od riječi koje dijete poznaje. Važno je da

učenje bude spontano i prilagođeno djetetovoj dobi i razvojnim mogućnostima. Stihovi daju određenu intonaciju, ritam, gramatičku strukturu jezika, razvijaju fonetski sluh i izgovor glasova.

3.2. Uloga okruženja u jezičnome razvoju

Do polaska u vrtić, roditelji su ti koji djetetu trebaju osigurati okruženje koje će poticati razvoj govora. Prostor u kojem dijete boravi treba biti bogato raznim poticajima koji će ga poticati na istraživanje, učenje i lakše usvajanje govora. Prema Posokhovej (1999) djetetu treba omogućiti različite predmete koje će ono istraživati svim osjetilima. Najvažnije osjetilo u toj dobi je osjetilo okusa pa treba paziti da predmeti koje nudimo djetetu budu netoksični jer dijete sve predmete stavlja u usta. Dodirivanje različitih tekstura aktivno stimulira mozak i utječe na razvoj govora. Također, djetetu treba omogućiti prostor za kretanjem jer i kretanje stimulira rad mozga.

Dolaskom djeteta u vrtić važno je osigurati prostor, ali i aktivnosti koje će kod djeteta poticati razvoj govora. Da bi dijete bilo potaknuto na komunikaciju u prostoru u kojem boravi treba se osjećati ugodno i prihvaćeno. Želju za pisanjem i čitanjem kod djece predškolske dobi odgojitelji će poticati bogatim poticajnim materijalnim okruženjem. Prostor koji će uvelike utjecati na razvoj govora je centar predčitačkih igara. „Rana pismenost (vještine početnog čitanja i pisanja) osnova je za daljnji razvoj djeteta i priprema za svladavanje školskih zahtjeva te svakidašnjih životnih situacija. Centar predčitačkih igara i aktivnosti sadržava poticaje koji podupiru interes djeteta za čitanje i pisanu riječ.“ (Lešin i sur., 2022: 31).

U centru predčitačkih igara nalazit će se slikovnice koje su primjerene dobi djeteta, kao i slikovnice koje su djeca sama izradila. Čudina-Obradović (2008) savjetuje što sve možemo staviti u centar predčitačkih igara, a neki od materijala su: novine i stari časopisi za izrezivanje slika i slova, kocke sa slovima, kartice sa slovima, domino sa slovima, slova od različitih materijala, papiri, pribor za pisanje i crtanje.

Ovo su neke od fotografija centra predčitačkih igara u najstarijoj skupini koje sam izradila tijekom rada u vrtiću.

Slika 5 – slikovna abeceda

Slika 6 – slova na čepovima kojima djeca stvaraju riječi

Slika 7 – kartice za uočavanje i prepoznavanje zadanih slova

Centar ćemo obogatiti slikovnom i/ili taktilnom abecedom te raznim materijalima koji će poticati djecu na stvaranje njihovih slikovnica. U nedostatku prostora, a u sklopu centra predčitačkih igara nalaziti će se dramski kutak s raznim vrstama lutaka, npr. štapne, prsne i ginjol lutke gdje će djeca primjenom dramskih igara razvijati svoje govorno-jezične sposobnosti.

Slika 8 – jesenska predstava u izvedbi djece, njihov stvaralački rad

Na temelju svog rada u vrtiću primijetila sam kako okruženje ima veliki utjecaj na govorno-jezični razvoj kod djece. Poticaji koje sam, u suradnji s kolegicom, nudila djeci utjecali su njihov razvoj govora, kao i brojne jezične igre koje smo igrali. Kroz igru i razne poticaje djeca nisu bila ni svjesna koliko se njihov vokabular obogaćivao i koliko su postali kreativni i maštoviti. U prilog tome ide jedna priča koju su, uz manju pomoć, sami osmislili i ilustrirali. Priču smo kada je bila gotova postavili na pano, a zatim je uvezali kako bi joj se djeca mogla vratiti kada god požele.

Slika 9 – „Uskrsna priča“

4. ISTRAŽIVANJE

Istraživanje slikovnica kao poticaj za jezični razvoj provedeno je na pet slikovnica namijenjenih djeci do 2. godine života. Za istraživanje sam izabrala sljedeće slikovnice:

- Eric Hill: Gdje je Piko?, slikovnica s prozorčićima
- Marta Galewska-Kustra: Što radi Pino?
- Medo Bruno u vrtiću, slikovnica s prozorčićima
- Dick Bruna: Što je okruglo?
- Dick Bruna: Miffy na snijegu.

Svi dobiveni rezultati prikazani su u ovom radu.

4.1. Cilj i problemi istraživanja

Problemi istraživanja su sljedeći:

1. Ispitati leksičku raznolikost slikovnica namijenjenih djeci jasličke dobi od 1. do 2. godine života.
2. Ispitati čestotnost riječi o vrstama riječi u slikovnicama namijenjenih djeci jasličke dobi od 1. do 2. godine života.
Ispitati koje se imenice, glagoli i pridjevi najčešće pojavljuju u slikovnicama namijenjenih djeci jasličke dobi od 1. do 2. godine života.

4.2. Opis uzorka i instrumenta istraživanja

Istraživanje je provedeno na temelju pet slikovnica namijenjenih djeci do 2. godine života. Instrument istraživanja napravljen je u programu Screenshot Engine.

Slikovnicu „Gdje je Piko?“ napisao je Eric Hill. To je prva slikovnica iz serije slikovnica o psiću Piku. Prozorčići u slikovnici potiču djecu na istraživanje i otkrivanje gdje se nalazi psić. Tiskana je u tvrdom uvezu, ima kartonske stranice i prilagođena je djeci mlađe dobi.

Mala kartonska slikovnica „Što radi Pino?“ svojim je formatom i težinom namijenjena djeci već od rođenja. Na stranicama slikovnice prati se Pino u svakodnevnim aktivnostima gdje je svaka od njih prilika za učenje osnovnih riječi, prvenstveno imenica i glagola. Ovu slikovnicu, kao i ostale slikovnice iz serije Pino, napisala je Marta Galewska-Kustra.

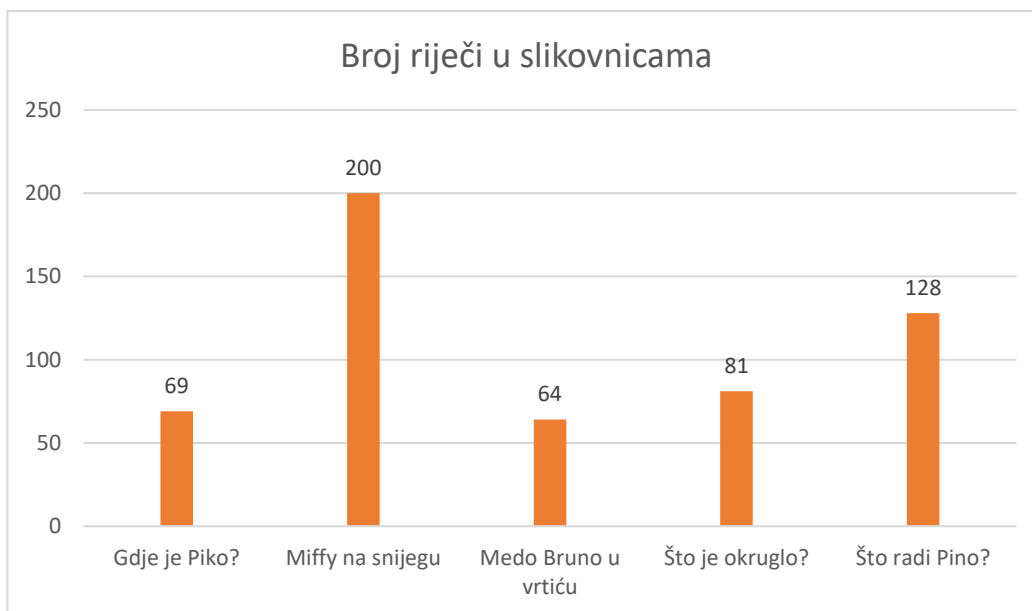
Interaktivna slikovnica „Medo Bruno u vrtiću“ ima prozorčiće i pomične zaslone što potiče djecu na otkrivanje, promatranje i prepoznavanje predmeta i životinja. Sa svojim kartonskim stranicama i tvrdim uvezom prilagođena je djeci mlađe dobi.

Što je sve okruglo djeca će otkriti u kartonskoj slikovnici Dicka Brune „Što je okruglo?“. Čitajući slikovnicu dijete susreće pojmove koji se često nalaze u njegovom okruženju, a neki od tih pojmova su: sat, balon, lopta, kotač. Slikovnica je pisana u stihovima što kod djece potiče razvoj govora kao i usvajanje novih pojmova. Osim toga, prstima može istražiti krugove različitih veličina koji se nalaze na svakoj stranici. Još jedna slikovnica istog autora uključena u ovo istraživanje je slikovnica „Miffy na snijegu“. To je priča u stihovima o maloj zečici Miffy koja je jednog dana ugledala snijeg, a ilustracije prate tekst.

Od pet izabranih slikovnica jedino slikovnica „Miffy na snijegu“ nema kartonske stranice. S obzirom na to da se navedena slikovnica u knjižnici nalazi na polici s knjigama namijenjenih djeci do 2. godine života, i na razvojne karakteristike djece te dobi, smatram da bi ih trebala imati kako bi je dijete moglo lakše čitati, odnosno listati.

4.3. Rezultati istraživanja

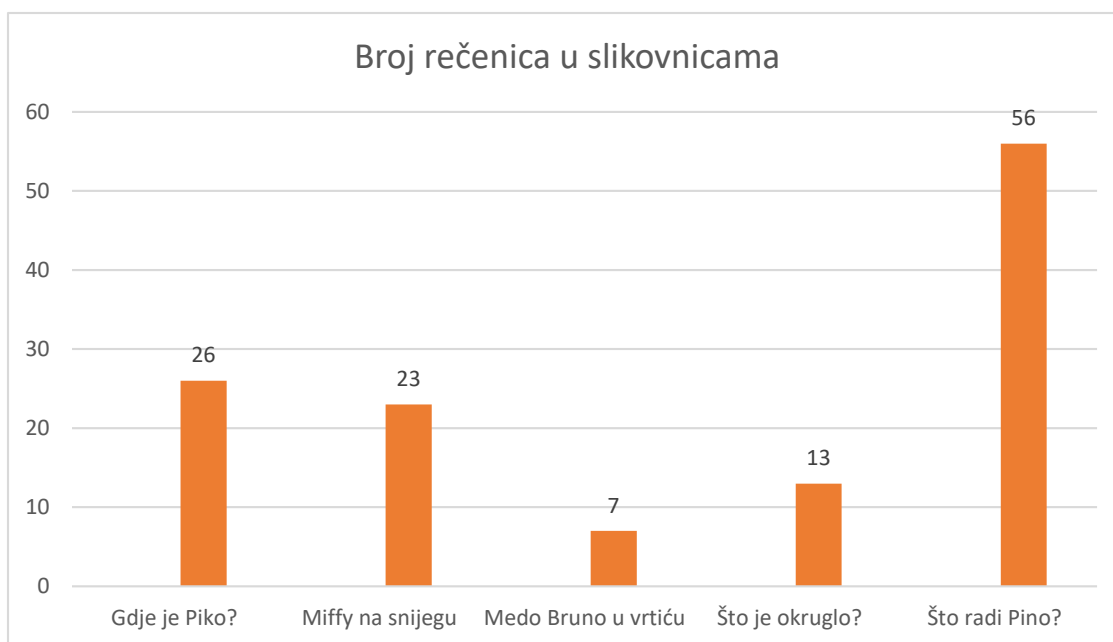
Analizom izabranih slikovnica utvrđeno je da tri slikovnice imaju približno isti broj riječi. Slikovnica *Gdje je Piko?* ima 69 riječi, *Medo Bruno u vrtiću* ima 64 riječi, a slikovnica *Što je okruglo?* ima 81 riječ. Najviše riječi ima slikovnica *Miffy na snijegu*, čak 200, dok slikovnica *Što radi Pino?* ima 128 riječi. Navedeni rezultati prikazani su grafikonom 1.

Grafikon 1 – broj riječi u slikovnicama

Osim broja riječi, napravljena je i analiza broja rečenica. Slikovnica *Gdje je Piko?* ima 26 rečenica, *Miffy na snijegu* ima 23 rečenice, a slikovnica *Što je okruglo?* ima 13 rečenica. Najmanje rečenica ima slikovnica *Medo Bruno u vrtiću*, njih 7, a najviše ima slikovnica *Što radi Pino?* njih 56. Uspoređujući strukturu rečenica, broj rečenica u slikovnici *Što radi Pino?* može biti i opravdan budući da se u slikovnici nalaze jednostavne, neproširene rečenice. Rečenice su napisane u obliku pitanja i odgovora, a sve prate ilustracije.

U odnosu na broj riječi prikazanih u grafikonu 1 gdje ih slikovnica *Miffy na snijegu* ima 200, broj rečenica je prilično mali, njih 23, iz čega možemo zaključiti da su sve rečenice proširene. Navedeni rezultati prikazani su u grafikonu 2.

Grafikon 2 – broj rečenica u slikovnicama

Sljedeća analiza odnosi se na prosječan broj riječi u rečenicama, a rezultati su dobiveni dijeljenjem broja riječi s brojem rečenica. Navedeni rezultati prikazani su u tablici 1.

Slikovnica	Ukupan broj riječi	Ukupan broj rečenica	Prosječan broj riječi u rečenici
Gdje je Piko?	69	26	2,65
Miffy na snijegu	200	23	8,70
Medo Bruno u vrtiću	64	7	9,14
Što je okruglo?	81	13	6,23
Što radi Pino?	128	56	2,29

Tablica 1 – prosječan broj riječi u rečenici

Na temelju dobivenih rezultata možemo vidjeti da slikovnice *Gdje je Piko?* i *Što radi Pino?* imaju gotovo jednak broj riječi u rečenicama. Slikovnica *Medo Bruno u vrtiću* ima najveći broj riječi u rečenici, njih čak 9, a nešto malo manje od nje ima slikovnica *Miffy na snijegu*. Prema dobivenim podacima slikovnica *Miffy na snijegu* se gotovo na svim pokazateljima nalazi na samome vrhu ili pri vrhu (broj riječi i prosječan broj riječi), dok se po broju rečenica nalazi u sredini. Ako uz

dobivene podatke uzmemo u obzir činjenicu da navedena slikovnica nema kartonske stranice možemo zaključiti da nije primjerena djeci do 2. godine života.

Unatoč velikom broju rečenica, njih čak 56, slikovnica *Što radi Pino?* ima najmanji prosječan broj riječi u rečenici pa možemo zaključiti da je namijenjena djeci do 2. godine života.

Slikovnica	Broj različitih imenica	Broj različitih glagola	Broj različitih pridjeva
Gdje je Piko?	12	4	1
Miffy na snijegu	36	30	12
Medo Bruno u vrtiću	15	10	4
Što je okruglo?	18	7	7
Što radi Pino?	18	16	1

Tablica 2 – broj imenica, glagola i pridjeva

Slijedi prikaz imenica, glagola i pridjeva koji se najviše i najmanje javljaju u pojedinim slikovnicama.

Slikovnica „Gdje je Piko?“ ima ukupno 69 riječi od čega 12 imenica. Najviše se pojavljuje vlastita imenica *Piko* 4 puta. Od ostalih imenica, imenica *večera* pojavljuje se 2 puta, a imenice *kutija*, *tepih* i *stuba* pojavljuju se jednom.

Imenica	Broj ponavljanja
Piko	4
večera	2
klavir	1
košara	1
ormar	1
vrijeme	1
sat	1
krevet	1
vrata	1

stuba	1
tepih	1
kutija	1

Tablica 3 – imenice u slikovnici „Gdje je Piko?“

Što se tiče glagola, slikovnica „Gdje je Piko?“ ima samo 4 glagola, od kojih se glagol *biti* ponavlja čak 20 puta. Svi ostali glagoli pojavljuju se samo jednom.

Glagol	Broj ponavljanja
biti	20
pojesti	1
moći	1
pogledati	1

Tablica 4 – glagoli u slikovnici „Gdje je Piko?“

Od pridjeva javlja se samo pridjev *zločesti* i to jednom.

Slikovnica *Miffy na snijegu* ima ukupno 200 riječi od čega je 36 imenica. Najviše se pojavljuje vlastita imenica *Miffy*, 10 puta. Od ostalih imenica, imenica *snijeg* pojavljuje se 4 puta, imenice *ptica* i *dan* po 3 puta, a imenice *kuća*, *mama*, *stan*, *ptičica*, *zima* i *šal* po 2 puta. Imenice *kapa*, *baka*, *snjegović* pojavljuju se jednom.

Imenica	Broj ponavljanja
Miffy	10
snijeg	4
ptica	3
dan	3
kuća	2
mama	2
stan	2
ptičica	2

zima	2
šal	2
mrkva	1
sirotica	1
nosić	1
krov	1
kaput	1
čekić	1
oko	1
noć	1
pjesma	1
kućica	1
led	1
daska	1
brijeg	1
prozorčić	1
snješko	1
staza	1
vjetar	1
ručica	1
rukavica	1
čizma	1
san	1
šešir	1
saonice	1
kapa	1
baka	1
snjegović	1

Tablica 5 – imenice u slikovnici „Miffy na snijegu“

U slikovnici „Miffy na snijegu“ pojavljuje se 30 različitih glagola, a glagol *biti* nalazi se na prvom mjestu s 12 ponavljanja. Glagoli *gledati* i *klizati* pojavljuju se 2 puta, dok se svi ostali glagoli javljaju samo jednom.

Glagol	Broj ponavljanja
biti	12
gledati	2
klizati	2
skriti	1
pohvaliti	1
juriti	1
stati	1
navući	1
napraviti	1
grijati	1
ugledati	1
pozvati	1
padati	1
obući	1
smjeti	1
staviti	1
stizati	1
tući	1
pasti	1
veseliti	1
viti	1
vući	1
zahvaljivati	1
znati	1
čuti	1
zvati	1

pjevati	1
imati	1
donijeti	1
potrčati	1

Tablica 6 – glagoli u slikovnici „Miffy na snijegu“

Od 12 pridjeva u slikovnici „Miffy na snijegu“, pridjev *sretan* pojavljuje se 3 puta, a pridjevi *nov*, *jadan*, *tužan*, *hladan* i *mali* po 2 puta. Najmanje se pojavljuju pridjevi *topao*, *zimski* i *bijel*.

Pridjev	Broj ponavljanja
sretan	3
nov	2
jadan	2
tužan	2
hladan	2
mali	2

žut	1
marljiv	1
dobar	1
topao	1
zimski	1
bijel	1

Tablica 7 – pridjevi u slikovnici „Miffy na snijegu“

Od 64 riječi koliko ih ima slikovnica „Medo Bruno u vrtiću“, 15 je imenica. Imenice *medo* i *Bruno* pojavljuju se 3 puta, imenica *vrtić* 2 puta, a najmanje se javljaju imenice *kolač*, *rastanak* i *prozorčić*.

Imenica	Broj ponavljanja
medo	3
Bruno	3
vrtić	2
kost	1
medenjak	1

pekar	1
zrak	1
igračka	1
pećnica	1
prozor	1
stvar	1

vitez	1
prozorčić	1

rastanak	1
kolač	1

Tablica 8 – imenice u slikovnici „Medo Bruno u vrtiću“

U slikovnici se pojavljuje 10 glagola. Glagol *biti* pojavljuje se 2 puta, a svi ostali glagoli pojavljuju se samo jednom.

Glagol	Broj ponavljanja
biti	2
uživati	1
peći	1
promatrati	1
veseliti	1

čuti	1
željeti	1
staviti	1
krenuti	1
imati	1

Tablica 9 – glagoli u slikovnici „Medo Bruno u vrtiću“

Što se tiče pridjeva, samo se četiri pridjeva pojavljuju i svi samo jednom.

Pridjev	Broj ponavljanja
dječji	1
utvrđenog	1
pravi	1
svjež	1

Tablica 10 – pridjevi u slikovnici „Medo Bruno u vrtiću“

Slikovnica „Što je okruglo?“ ukupno ima 81 riječ od čega je 18 imenica. Zanimljiv je podatak da se sve imenice pojavljuju samo jednom.

Imenica	Broj ponavljanja
cvjetić	1
boba	1
grožđe	1
kotač	1
kugla	1
lopta	1
loptica	1
nebo	1
pahuljica	1

stvar	1
sunce	1
tanjur	1
trešnja	1
zečić	1
stablo	1
jabuka	1
balon	1
sat	1

Tablica 11 – imenice u slikovnici „Što je okruglo?“

Od 7 glagola koji se pojavljuju u slikovnici, najviše se javlja glagol *biti* i to 10 puta. Glagoli *okretati* i *igrati* pojavljuju se 2 puta, a najmanje se pojavljuju glagoli *kotrljati*, *vidjeti*, *ploviti* i *ići*.

Glagol	Broj ponavljanja
biti	10
okretati	2
igrati	2

kotrljati	1
vidjeti	1
ploviti	1
ići	1

Tablica 12 – glagoli u slikovnici „Što je okruglo?“

U slikovnici se pojavljuje 7 pridjeva od čega se pridjev *okrugao* javlja čak 10 puta. Ostali pridjevi pojavljuju se samo jednom.

Pridjev	Broj ponavljanja
okrugao	10
voćni	1
sočan	1

malen	1
šaren	1
zdrav	1
najdraži	1

Tablica 13 – pridjevi u slikovnici „Što je okruglo?“

Posljednja slikovnica obuhvaćena ovim istraživanjem je slikovnica „Što radi Pino?“. Od 128 riječi 18 je imenica. Imenica *Pino* pojavljuje se 15 puta, a sve ostale imenice samo jednom.

Imenica	Broj ponavljanja		
Pino	15	auto	1
stolica	1	mama	1
žlica	1	tata	1
šalica	1	mačka	1
bojica	1	lopta	1
knjiga	1	kosa	1
majica	1	lutka	1
četka	1	tuta	1
krevet	1	pas	1

Tablica 14 – imenice u slikovnici „Što radi Pino?“

U slikovnici se javlja 16 glagola od kojih se glagol *raditi* nalazi na prvom mjestu s 15 ponavljanja. Na drugom mjestu nalazi se glagoli *biti* s 14 ponavljanja, a svi ostali glagoli pojavljuju se samo jednom.

Glagol	Broj ponavljanja		
raditi	15	češljati	1
biti	14	spavati	1
sjediti	1	kupati	1
jesti	1	crtati	1
piti	1	igrati	1
trčati	1	grliti	1
čitati	1	piškiti	1
odijevati	1	gladiti	1

Tablica 15 – glagoli u slikovnici „Što radi Pino?“

Od pridjeva se pojavljuje samo jedan pridjev i to *drven*.

Nakon provedenog istraživanja može se primijetiti da se među imenicama najviše pojavljuju vlastite imenice, tj. imena glavnih likova pojedinih slikovnica. Na prvom mjestu nalazi se imenica *Pino* s 15 ponavljanja, a na drugom mjestu imenica *Miffy* s 10 ponavljanja. Ostale imenice uglavnom se pojavljuju jednom. Što se tiče glagola, glagol *biti* zauzima prvo mjesto s čak 58 ponavljanja. Glagol *biti* pojavljuje se u svakoj slikovnici, a najviše se pojavljuje u slikovnici „Gdje je Piko?“. Od samo 69 riječi, glagol *biti* pojavljuje se 20 puta. Na drugom mjestu glagola koji se najčešće pojavljuju u slikovnicama obuhvaćenima ovim istraživanjem, nalazi se glagol *raditi* s 15 ponavljanja i to u samo jednoj slikovnici, „Što radi Pino?“. Već sam naziv spomenute slikovnice daje nam naslutiti da će se u njoj nalaziti veliki broj glagola. Kada u obzir uzmemo podatak prosječnog broja riječi koji iznosi 2,29, 16 glagola koji se pojavljuju u slikovnici potvrđuje hipotezu.

Analizirajući navedene slikovnice, može se primijetiti kako se pridjevi pojavljuju u manjoj mjeri. U pet slikovnica pojavljuje se ukupno 25 pridjeva, a od svih njih, pridjev *okrugao* u slikovnici „Što je okruglo?“ pojavljuje se čak 10 puta.

Promatrajući ukupan broj riječi, broj imenica, glagola i pridjeva koji se pojavljuju u svim slikovnicama, na prvom mjestu nalazi se slikovnica „Miffy na snijegu“. Kada se u obzir uzme činjenica da navedena slikovnica ima 200 riječi i da nema kartonske stranice, može se doći do zaključka da nije primjerena djeci do 2. godine života. Iako od ostalih slikovnica obuhvaćenima ovim istraživanjem, slikovnica „Što radi Pino?“ ima 128 riječi, smatram da je primjerena djeci do 2. godine života jer ima jednostavne, neproširene rečenice koje prate ilustracije. I ne samo to. Od čak 16 glagola koji se pojavljuju u ovoj slikovnici, svi su glagoli djeci bliski jer govore o svakodnevnim radnjama koje djeca obavljaju, npr. *jesti, piti, kupati se, spavati, grliti* i slično. Osim toga, ima i kartonske stranice tako da je djeca ove dobi mogu samostalno listati.

5. ZAKLJUČAK

Slikovnica je prva knjiga s kojom se dijete susreće. Putem slikovnica ono upoznaje svijet koji ga okružuje i zato je važno čitati ih od rođenja. Iako nas još ne razumiju, čitanje i razgovaranje najbolji su načini da se potakne jezični razvoj. Također, ne smijemo zaboraviti da djeca razumiju puno više riječi od riječi kojima se koriste. Pri odabiru slikovnica pozornost treba obratiti na dob djeteta, njegove razvojne karakteristike i interes. Slikovnica, osobito za djecu jasličke dobi, treba biti bogata ilustracijama jer putem ilustracija dijete prati tekst.

Važnu ulogu u razvoju govora, osim roditelja, svakako imaju odgojitelji i okruženje u kojem se dijete nalazi. Dijete govor uči oponašajući pa je iz tog razloga važno govoriti jasno i razumljivo kako bi nas djeca razumjela i kako bi usvajala pravilan izgovor riječi.

U istraživačkom dijelu rada napravljena je analiza pet slikovnica namijenjenih djeci do 2. godine života prema preporuci knjižničarki. Iz provedenog istraživanja može se vidjeti da slikovnica „Miffy na snijegu“ ima najveći broj riječi kao i broj različitih imenica, glagola i pridjeva. Kada te podatke usporedimo s razvojnim karakteristikama djece do 2. godine života, možemo zaključiti da ova slikovnica baš i nije primjerena djeci ove dobi. Ostale slikovnice obuhvaćene ovim istraživanjem po svim su karakteristikama primjerene djeci mlađe jasličke dobi.

Za kraj jedan citat Penelope Leach koji govori o važnosti čitanja od najranije dobi: „Dijete nikad nije premalo za slikovnice i knjige. Ne dati mu knjigu dok ne nauči čitati isto je što i ne pričati mu dok ne nauči govoriti“.

6. LITERATURA

1. Aladrović Slovaček, K. (2018). *Kreativne jezične igre*. Alfa
2. Balić-Šimrak, A., Narančić Kovač, S. (2011). Likovni aspekti ilustracije u dječjim knjigama i slikovnicama. U: *Dijete, vrtić, obitelj*. 66, str. 10-12, dostupno na <https://hrcak.srce.hr/file/183397> (26. 2. 2024.)
3. Bratić, M. (2020). *Slikovnica – poticaj za bogaćenje govornog izraza u dječjem vrtiću, završni rad*. Sveučilište u Splitu. Split. Dostupno na <https://repositorij.ffst.unist.hr/islandora/object/ffst%3A2663/datastream/PDF/view> (27. 2. 2024.)
4. Crnković, M., Težak, D. (2002). *Povijest hrvatske dječje književnosti od početka do 1955. godine*. Znanje.
5. Čačko, P. (2000). Slikovnica, njezin definicija i funkcije. U: R. Javor (Ur.), *Kakva je knjiga slikovnica*, (str. 12-16). Knjižnice grada Zagreba
6. Čudina-Obradović, M. (2008). *Igrom do čitanja. Igre i aktivnosti za razvijanje vještina čitanja*. Školska knjiga
7. Diklić, Z., Težak, D., Zalar, I. (1996). *Primjeri iz dječje književnosti*. DiVič
8. Fontana, D., Civardi, A., Dunbar, J., Petty, K., Somerville, L. (2006). *Čarobne svjetiljke. Priče koje čitate svojem djetetu kao bi potaknuli mir, povjerenje i kreativnost*. Planetopija
9. Halačev, S. (1997). Nefikcijske slikovnice i knjige za djecu. U: R. Javor (Ur.), *Dječja knjiga u Hrvatskoj danas*, (str. 82-87). Knjižnice grada Zagreba
10. Hlevnjak, B. (2000). Kakva je to knjiga slikovnica?. U: R. Javor (Ur.), *Kakva je knjiga slikovnica*, (str. 7–11). Knjižnice grada Zagreba
<https://zir.nsk.hr/islandora/object/unipu%3A5702/datastream/PDF/view> (23. 2. 2024.)
11. Kos-Paliska, V. (1997). Likovni govor slikovnice. U: R. Javor (Ur.), *Dječja knjiga u Hrvatskoj danas*, (str. 88-93). Knjižnice grada Zagreba
12. Lešin, G. i sur. (2022). *Kreativni odgojitelji, priručnik za odgojitelje*. Školska knjiga
13. Majhut, B. (2014). Kako se kroz mala vrata uspjelo progurati ideju priličnih dimenzija. Prikaz knjige: Izlet u muzej nam ala vrata: prema teoriji slikovnice. U: *Anali za povijest odgoja*. 13 (13), str. 170-172, dostupno na [218448 \(srce.hr\)](https://218448.srce.hr) (27. 2. 2024.)

14. Majhut, B., Zalar, D. (2010). Slikovnica. U: Visković, V. *Hrvatska književna enciklopedija. Sv 4: S-Ž.* str. 84-86
15. Mesec, I. (2010). Razvoj jezika i govora od rođenja do sedme godine. U: Andrešić, D. i sur., *Kako dijete govori? Razvoj govora i jezika, najčešći poremećaji jezično-govorne komunikacije djece predškolske dobi*, (str. 8-18). Planet Zoe
16. Moomaw, S., Hieronymus, B. (2008). *Igre čitanja i pisanja, aktivnosti za razvoj predčitalačkih vještina i početnog čitanja i pisanja u predškolskoj sobi i prvom razredu.* Ostvarenje
17. Nimčević, I. (2021). *Slikovnica – prvi djetetov prozor u svijet, završni rad.* Sveučilište Jurja Dobrile u Puli. Pula. Dostupno na <https://repozitorij.unipu.hr/islandora/object/unipu:5702> (28. 2. 2024.)
18. Peti-Stantić, A., Velički, V. (2009). *Jezične igre za velike i male.* Alfa
19. Petrović-Sočo, B. (1997). *Dijete, odgajatelj i slikovnica, akcijsko istraživanje.* Alineja
20. Posokhova, I. (1999). *Razvoj govora i prevencija govornih poremećaja u djece.* Ostvarenje
21. Posokhova, I. (2017). *Mamina vesela pjesmarica za mališane i predškolce.* Planet Zoe
22. Starc i sur. (2004). *Osobine i psihološki uvjeti razvoja djeteta predškolske dobi.* Golden marketing-Tehnička knjiga
23. Šišnović, I. (2011). Odgojno-obrazovna vrijednost slikovnice. U: *Dijete, vrtić, obitelj.* 66, str. 8-9, dostupno na <https://hrcak.srce.hr/file/183392> (3. 3. 2024.)
24. Velički, V. (2009). Poticanje govora u kontekstu zadovoljenja dječjih potreba u suvremenom dječjem vrtiću. U: *Metodika: časopis za teoriju i praksu metodika u predškolskom odgoju, školskoj i visokoškolskoj izobrazbi.* 10, str. 80-91, dostupno na <https://hrcak.srce.hr/file/63969> (10. 3. 2024.)
25. Zalar, D., Boštjančić, M., Schlosser, V. (2008). *Slikovnica i dijete. Kritička i metodička bilježnica 1.* Golden marketing-Tehnička knjiga
26. Zalar, D., Kovač-Prugovečki, S., Zalar, Z. (2009). *Slikovnica i dijete. Kritička i metodička bilježnica 2.* Golden marketing-Tehnička knjiga

Internetske stranice

1. <https://www.enciklopedija.hr/clanak/slikovnica> (23. 2. 2024.)
2. <https://www.citajmi.info/slikovnica/> (1. 3. 2024.)

3. https://hjp.znanje.hr/index.php?show=search_by_id&id=fFZuXRQ%3D (5. 3. 2024.)
4. <https://www.xxxlesnina.hr/p/platnena-slikovnica-003030006602> (8. 3. 2024.)
5. https://www.djecjivrtic-ivanic.hr/documents/za-roditelje/preporuke/akcija_citam_dam_sretan_sam.pdf (26. 3. 2024.)

7. POPIS SLIKA, GRAFIKONA I TABLICA

Slika 1 – leporello slikovnica

Slika 2 – pop-up slikovnica

Slika 3 – tiha knjiga (vlastita izrada)

Slika 4 – problemska slikovnica

Slika 5 – slikovna abeceda

Slika 6 – slova na čepovima kojima djeca stvaraju riječi

Slika 7 – kartice za uočavanje i prepoznavanje zadanih slova

Slika 8 – jesenska predstava u izvedbi djece, njihov stvaralački rad

Slika 9 – „Uskrsna priča“

Grafikon 1 – broj riječi u slikovnicama

Grafikon 2 – broj rečenica u slikovnicama

Tablica 1 – prosječan broj riječi u rečenici

Tablica 2 – broj imenica, glagola i pridjeva

Tablica 3 – imenice u slikovnici „Gdje je Piko?“

Tablica 4 – glagoli u slikovnici „Gdje je Piko?“

Tablica 5 – imenice u slikovnici „Miffy na snijegu“

Tablica 6 – glagoli u slikovnici „Miffy na snijegu“

Tablica 7 – pridjevi u slikovnici „Miffy na snijegu“

Tablica 8 – imenice u slikovnici „Medo Bruno u vrtiću“

Tablica 9 – glagoli u slikovnici „Medo Bruno u vrtiću“

Tablica 10 – pridjevi u slikovnici „Medo Bruno u vrtiću“

Tablica 11 – imenice u slikovnici „Što je okruglo?“

Tablica 12 – glagoli u slikovnici „Što je okruglo?“

Tablica 13 – pridjevi u slikovnici „Što je okruglo?“

Tablica 14 – imenice u slikovnici „Što radi Pino?“

Tablica 15 – glagoli u slikovnici „Što radi Pino?“

Izjava o samostalnoj izradi rada

Izjavljujem da je ovaj završni rad rezultat mogega rada te da se u njegovoj izradi nisam koristila drugim izvorima, osim onima koji su navedeni u radu.

Ana Lukačin